

«نقش زنان در سبک زندگی اسلامی – ایرانی در رشد و تعالی جامعه»

چکیده:

یکی از ویژگی‌های و امتیازات هر جامعه رسیدن به اوج شکوفایی و رشد و تعالی است. ولی در اینکه مفهوم رشد و تعالی چیست؟ دیدگاه‌های صاحب نظران متفاوت است. از نظر اندیشمندان اسلامی، مفهوم رشد و تعالی جامعه، زمانی جامع عمل به خود می‌گیرد که جامعه از هر نظر (اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و ...) رشد یابد. و دست یافتن به چنین رشد کامل، تنها در سایه پیاده نمودن آیین دین اسلام، که کاملترین ادیان می‌باشد میسر است. هر گاه در جامعه سبک زندگی مردمان آن بر گرفته از تعالیم دینی باشد آن جامعه در رسیدن به رشد و شکوفایی نزدیکتر است. و عوامل متعددی در نوع انتخاب سبک زندگی مردم دخیل است که از مهم‌ترین آن عوامل، می‌توان به عامل تعلیم و تربیت اشاره نمود. و مسلماً در عامل تربیت نمی‌توان نقش بانوان و مادران را نادیده گرفت. هدف پژوهش حاضر تبیین نقش سبک زندگی اسلامی – ایرانی را در تحقق رشد و تعالی جامعه با محوریت بانوان و نشان‌گر ثمرات این پدیده‌ی مطلوب برای فرد و جامعه با استفاده از نظر اندیشمندان اسلامی است. روش مورد استفاده در این تحقیق روش توصیفی – تحلیلی است. به گونه‌ای که سعی شده با توجه به معیارهای یک سبک زندگی اسلامی – ایرانی در رشد و تعالی جامعه با محوریت بانوان و نقش آن در تحقق برخی از تدابیر موجود در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت که با مسئله‌ی خانواده در ارتباط است مشخص شود. در مقاله حاضر مؤلفه‌های شاخص سبک زندگی اسلامی، همچون مسایل اعتقادی (خدامحوری، معاد محوری، عدالت محوری و ولایتمداری)، مسایل اخلاقی (تقوا محوری، صداقت محوری، خانواده دوستی، ایثارگری و ...) و احکام عملی (تقید به انجام واجبات و ترک محرمات و رعایت حلال و حرام)، و اثر گذاری آنها در رشد و تعالی جامعه و نقش زنان در ابعاد مختلف رشد جامعه مورد توجه قرار گرفت است. پس از تحلیل و بررسی نقشی که سبک زندگی اسلامی – ایرانی، آن هم با محوریت بانوان می‌تواند در تحقق رشد و توسعه جامعه داشته باشد این نتیجه به دست آمد که اگر زنان در خانواده با مدیریت بهینه جایگاه خود یعنی با ایفای نقش‌های اصیل همسری و مادری در مسیر الگوی مطلوب خود یعنی سبک زندگی اسلامی حرکت کنند، و همچنین در ایفای انواع نقش‌های اجتماعی شان می‌توانند سبب پیش‌برد اهداف والای تمدنی انقلاب اسلامی شوند و به صورت خاص در جهت پیش‌برد اهداف سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، قدم استوار و مؤثری بردارند.

واژگان کلیدی:

سبک زندگی، سبک زندگی اسلامی ایرانی، رشد و تعالی جامعه، نقش زنان در سبک زندگی اسلامی ایرانی

به اعتقاد کارشناسان، سبک زندگی اسلامی، راهکاری برای رسیدن به آرامش حقیقی در زندگی و رشد و تعالی جامعه است و بانوان برای اجرایی کردن این شیوه در زندگی مهم‌ترین نقش را برعهده دارند.

سبک زندگی یعنی رفتارهایی که هر فردی برای زندگی خود برمی‌گزیند از رفتارهای خانوادگی، فAMILI، محلی، شهری گرفته تا واکنش‌های کشوری. از این منظر، می‌توان سبک زندگی را ویژگی‌های رفتاری انسان تعریف کرد و بر اساس اختلاف این ویژگی‌ها، تعدد سبک‌ها را در نظر گرفت؛ اما این ویژگی‌ها از دیدگاه‌های مختلف قابل تقسیم به اشکال مختلف است؛ گستره این تقسیم‌بندی سبک زندگی فردی، خانوادگی، گروه خاص، افراد یک شهر یا منطقه و زندگی‌های بین‌المللی تا سبک زندگی دینی و غیر دینی، خداباور و بی‌اعتقاد به خدا و ... را شامل می‌شود. این پژوهش از میان انواع تقسیم بندی سبک زندگی، به اقسام دینی و منطقه‌ای (ایرانی) آن نظر دارد. و نوع شکل‌گیری آن را خانواده تلقی می‌کند.

از جمله مسلمات این است که محور هر نوع تربیتی، خانواده است؛ مهم‌ترین قانون اجتماعی که کودک بر آن پای می‌گذارد و از آن پا می‌گیرد و طیف گسترده باورها شامل پذیرفتن یا عدم پذیرفتن یک تفکر، اعتقادات، استدلال‌ها برای انجام و عدم انجام کارها و حتی بسته یا باز نگه داشتن فکر برای باورهای جدید و ... منشأ گرفته از خانواده و بلکه از مادر است. اینکه آیا یک فرد چشم بسته یک تفکر را می‌پذیرد و برپایه آن عمل می‌کند و یا با چشمان باز به خود اجازه تفکر، تحلیل و انتخاب درست را می‌دهد غالباً به پایه‌های اولیه زندگی او یعنی دوران کودکی باز می‌گردد. اینکه فرزندان ما اعتقادات دینی ما را می‌پذیرند یا نمی‌پذیرند، اینکه نگاهشان به دین چگونه است، اینکه دین را یک مسئله فردی می‌دانند یا جمعی، اینکه برای آنها دین مسئله‌ای ثابت و غیر قابل تغییر است یا موضوعی پویاست، جذاب است یا کسل کننده، مورد نیاز است یا زائد و ... می‌توان گفت همه به خانواده باز می‌گردد. و مادر علاوه بر اینکه وسیله خلق یک انسان است، محور خلق تفکر فرزند نیز هست. زنی که نه صرفاً یک جسم بلکه یک روح و قالب یک اندیشه را در وجود خود پرورش می‌دهد و به کودک خود خواسته و ناخواسته کمک می‌کند سبکی برای تفکر و متعاقب آن سبکی برای زیستن خود انتخاب کند. در حقیقت سازنده نوع سبک و طرز تفکر جامعه می‌باشد.

در مورد نقش زنان در تحقق رشد و توسعه جامعه پژوهش‌هایی از سوی پژوهش‌گران انجام گرفته است که می‌توان به برخی از آنها اشاره نمود پژوهش‌هایی همچون: نقش زنان در ارتقای معنویت در نگرش اسلامی نوشته: فریده اشرف بارانلو؛ نقش زن در استحکام خانواده، جمعیت و ترویج سبک زندگی نوشته: راضیه صمیم نیا؛ نقش زنان در سبک زندگی اسلامی نوشته: فتیحه فتاح زاده و رقیه رضایی؛ نقش زنان در توسعه اقتصادی از منظر آیات و روایات نویسندگان: مهیا فاطمه، سهیلا حسن زاده؛ نقش زنان در فرهنگ سازی اقتصاد مقاومتی نوشته: فاطمه آذری موفق؛ تحقیق حاضر در صدد آن است که نقش سبک زندگی اسلامی - ایرانی را با محوریت بانوان در رشد و توسعه همه جانبه جامعه بررسی نماید.

هدف پژوهش حاضر این است که نقش بانوان در سبک زندگی اسلامی - ایرانی را در تحقق رشد و تعالی جامعه را بررسی و بیان نماید و نشان‌گر ثمرات این پدیده‌ی مطلوب برای فرد و جامعه باشد.

روش مورد استفاده در این تحقیق روش توصیفی - تحلیلی است. در این مقاله سعی شده با توجه به معیارهای سبک زندگی اسلامی - ایرانی، در رشد و تعالی جامعه با محوریت بانوان و نقش آن در تحقق برخی از تدابیر موجود در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، که با مسئله‌ی خانواده در ارتباط است مشخص شود. در مقاله حاضر پس از بررسی مفهوم شناسی به مؤلفه‌های شاخص سبک زندگی اسلامی، همچون مسایل اعتقادی (خدامحوری، معاد محوری، عدالت محوری و ولایتمداری)، مسایل اخلاقی (تقوا محوری، صداقت محوری، خانواده دوستی، ایثارگری و ...) و احکام عملی (تقید به انجام واجبات و ترک محرمات و رعایت حلال و حرام)، و اثر گذاری آنها در رشد و تعالی جامعه، پرداخته شده و به ساحت‌ها چهارگانه سبک زندگی (فردی، خانوادگی، اجتماعی و مدیریتی) اشاره شده است و همچنین رابطه سبک زندگی اسلامی - ایرانی، در توسعه و رشد جامعه مورد توجه قرار گرفت است. و نیز نقش بانوان در ایفای سبک زندگی اسلامی ایرانی بررسی گردیده است. پس از تحلیل و بررسی نقشی که سبک زندگی اسلامی - ایرانی، آن هم با محوریت بانوان می‌تواند در تحقق آن‌ها داشته باشد این نتیجه به دست می‌آید که اگر خانواده‌ها با محوریت مدیر داخلی خود یعنی زن با نقش‌های اصیل همسری و مادری در مسیر الگوی مطلوب خود یعنی سبک زندگی اسلامی حرکت کنند، می‌تواند در فرهنگ‌سازی بهینه جامعه نقش‌آفرینی کند و سبب پیش‌برد اهداف والای تمدنی انقلاب اسلامی شوند و به صورت خاص در جهت پیش‌برد اهداف سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، قدم استوار و مؤثری بردارند.

مفهوم شناسی

مفهوم زندگی:

معنای لغوی واژه «زندگی» روشن است، یعنی به معنی زیست نمودن، حیات، گذران عمر (محمد معین؛ ۱۳۸۶، چ.اول)

مفهوم سبک:

در تعریف واژه «سبک» در لغت نامه‌ها معانی گوناگونی درج شده‌است. سه رویکرد در تعاریف ارائه شده از «سبک» مشاهده می‌شود:

(الف) تعاریفی که بر ویژگی‌های زیبایی شناختی سبک تکیه دارند: کیفیت برتر در ظاهر، طراحي یا رفتار،

(ب) تعاریفی که بر جنبه تمایز بخشی سبک تأکید دارند و سبک را ویژگی‌ای برای نشان دادن برتری می‌دانند: اجرا یا انجام اموری که تمایز دهنده فرد یا گروه یا سطح خاصی باشد،

(ج) تعاریفی که تجسم امروزی سبک به خصوص ابعاد تجملی زندگی محسوب می‌شوند: برتری مدگونه، شیک، مد زودگذر، هوس و میل مفرط، عادت و تجمل، زیاده روی یا ولخرجی

و در فرهنگ معین «سبک» به معنای طرز، روش، شیوه آمده است. (معین، محمد / ۱۳۸۶)

مفهوم سبک زندگی:

سبک زندگی [اصطلاح سبک زندگی اولین بار توسط روانشناس اتریشی آلفرد ادلر به کار گرفته شد. این اصطلاح معادل واژه‌ی style life در انگلیسی است.] این ترکیب در کاربرد رایج امروزی اصطلاحی است که در جامعه شناسی برای نمایاندن تمایز

و دسته بندی گروههای اجتماعی بر پایه‌ی کمیت و گونه‌ی مصرف آنها، به جای اصطلاح "طبقه" به کار می‌رود و در فرهنگ ایرانی و اسلامی پنداره‌ی معادلی ژرف‌نگرانه‌ای ندارد (جباران، ۵۷۹۴، ۵۳۴). اصطلاح بالا در لغتنامه‌ها، دو معنا را به خود واگذار کرده که عبارتند از: ۱. روش زندگی فرد، گروه یا فرهنگ. ۲. روش ویژه‌ای از زندگی یک شخص یا گروه. در زبان فارسی این کلمه، مرکب از دو واژه‌ی "سبک" و "زندگی" است. «واژه‌ی سبک در روند پنداره‌ی خود، نخست و به شکل غالب در سبک‌شناسی ادبی و هنری به کار میرفت» (دهخدا، ۵۷۷۹)؛ اما گام به گام در دیگر گستره‌ها نیز کاربرد یافته است. [در زبان عربی، این واژه از مصدر ثلاثی مجرد است که در سه نمونه معنا پیدا می‌کند:

۱. نقره را گداخت و در قالب ریخت؛ ۲. سخن را بازسازی و نیکو کرد؛ ۳. تجربه‌ها وی را آزمود؛] اما امروزه در زبان عربی از معادل "اسلوب" برای معنای سبک بهره می‌برند (ابن‌فارس، ۵۴۸۴: ۵۷۹۷؛ طریحی، ۵۷۳۵: ۷۷۷). سبک زندگی در اصطلاح جامعه‌شناسی، عبارت است از: «شیوه زندگی یا سبک زیستن که بازتاب‌دهنده‌ی گرایش‌ها و ارزش‌های فرد یا گروه است و همچنین عادات، نگرش‌ها، سلیقه‌ها، معیارهای اخلاقی، تراز اقتصادی و ... که باهم شیوه‌ی زندگی کردن فرد یا گروهی را شکل می‌دهند» (مهدوی کنی، ۵۷۷۳: ۵۵). به گونه‌ی فراگیری این ترکیب در معنی رایج امروزی، برای شناساندن شیوه و شرایط زندگی انسان به کار می‌رود.

با این همه ترکیب «سبک زندگی» این چنین معنا شده‌است: سبک زندگی به مجموعه‌ای از عادات، رفتارها و عوامل و شرایطی اطلاق می‌شود که بر روی فرد مؤثر باشد. (ویکی‌پدیا/دانش‌نامه آزاد) سبک زندگی یعنی روش نوعی زندگی فرد، گروه یا فرهنگ، روش خاصی از زندگی یک شخص یا گروه. شیوه زندگی یا سبک زیستن که منعکس‌کننده گرایش‌ها و ارزش‌های یک فرد یا گروه است؛ عادات، نگرش‌ها، سلیقه‌ها، معیارهای اخلاقی، سطح اقتصادی و ... که باهم طرز زندگی کردن فرد یا گروهی را می‌سازند. (<https://lajvardgroup.com/po/what-is-lifestyle۳۲/>)

مفهوم سبک زندگی اسلامی ایرانی:

سبک زندگی اسلامی ایرانی، گونه‌ای از سبک زندگی است که برپایه آمیختگی دو فرهنگ ایرانی و اسلامی باشد و در واقع، زیستن به خواست دیدگاه آنان از اسلام، زندگی و ایرانی‌بودن باشد؛ به‌طور ویژه فقه شیعه آن را تبیین می‌کند. (سبک زندگی اسلامی ایرانی) (fa.wikipedia.org/wiki/)

رشد و تعالی:

در لغت به معنای پیشرفت و ترقی و برتری و رفعت آمده است (معین، محمد/ ۱۳۸۶)

۱-۱. سبک زندگی اسلامی - ایرانی

سبک‌های زندگی مجموعه‌ای از طرز تلقی‌ها، ارزش‌ها، شیوه‌های رفتار، حالت‌ها و سلیقه‌ها در هر چیزی را در برمی‌گیرد. سبک زندگی یعنی رفتارهایی که هر فردی برای زندگی خود برمی‌گزیند از رفتارهای خانوادگی، فامیلی، محلی، شهری گرفته تا واکنش‌های کشوری. هر جامعه‌ای یک سبک زندگی برای خود دارد و این سبک زندگی آن را از سایر جوامع متمایز می‌کند. ارکان شکل‌دهی به هویت اجتماعی هر جامعه عبارت‌اند از: باورها = جهان‌بینی، ارزش‌ها = ایدئولوژی و رفتارها = عملکردهای افراد. (میلاد حبیبی سبک زندگی اسلامی) اینکه چه نوع سبکی، سبکی اسلامی ایرانی شناخته می‌شود از بررسی‌های بعمل آمده بر

می‌آید که سبک زندگی اسلامی ایرانی به‌طور کلی به سبک‌های گوناگون زندگی همه ایرانیان مسلمان گفته می‌شود. از نگاه حاکمیت جمهوری اسلامی ایران، سبک زندگی اسلامی ایرانی، گونه‌ای از سبک زندگی است که برپایه آمیختگی دو فرهنگ ایرانی و اسلامی باشد

سبک زندگی اسلامی؛ سبکی است که منشی دینی و الهی دارد، برگرفته از تفکر خداوندی است که انسان را به خوبی می‌شناسد و نسبت به نیازهای او الگویی را ارائه می‌دهد. انتخاب این سبک و آموختن تفکر درست در خصوص آن به دیگران و نسل آینده، یعنی گشودن راهی برای داشتن فرزندی صالح برای خانواده و زندگی هدمند و مبتنی بر اندیشه درست برای انسان جهت ساختن جامعه ایده آل. برای پیاده کردن سبک زندگی اسلامی، ایران اسلامی، بیش از هر جای دیگر مساعدتر می‌باشد چرا که از نعمت حکومت اسلامی و رهبری دینی برخوردار است. رهبر معظم انقلاب اسلامی درباره سبک زندگی اسلامی اینچنین فرمودند:

«باید ما به دنبال این باشیم که فرهنگ زندگی را تبیین کنیم، تدوین کنیم و به شکل مطلوب اسلام تحقق ببخشیم البته اسلام بُن مایه‌های یک چنین فرهنگی را برای ما معین کرده است. بُن مایه‌های این فرهنگ عبارت است از دین مداری، خردورزی، اخلاق، حقوق؛ و... اینها را اسلام در اختیار ما قرار داده است. اگر به این مقولات به طور جدی پرداخته نگردد، پیشرفت اسلامی تحقق پیدا نخواهد کرد و تمدن نوین اسلامی شکل نخواهد گرفت.» (۱۶ دی ۱۳۹۴)

علم و تجربه تاریخی حاکی از آن است که یکی از عوامل تأثیر گذار در تحقق موارد مذکور، "تعلیم و تربیت" است نقش تعلیم و تربیت را در شکل‌گیری فرهنگ زندگی نباید نادیده انگاشت و یا کم رنگ تلقی نمود چرا که انسان موجودی است دارای عقل و آزادی و سرشار از استعدادهای خدادادی که قابلیت هر نوع شدن را دارد، هم می‌تواند «اعلی من الملائکه» شود که در زندگی فردی و اجتماعی جز در مسیر خدامحوری و صداقت و امانتداری، احسان و ... قدم برندارد و هم می‌تواند «ادنی من البهائم» شود و برای رسیدن به هدف، هر وسیله‌ای را مباح شمارد. به طور قطع در این صعود و سقوط و چگونه شدن انسان، مهمترین نقش را تعلیم و تربیت ایفا می‌کند؛ زیرا با تعلیم و تربیت صحیح است که استعدادهای انسان شکوفا شده و انسان با سبک و فرهنگ اسلامی آشنا می‌شود و طبعاً در زندگی فردی و اجتماعی از این فرهنگ تأثیر می‌پذیرد. البته این شکوفایی، آشنایی و تأثیرپذیری، مشروط به این است که تعلیم و تربیت مطابق با مبانی کتاب و سنت و عقل باشد، معلم و مربی شایسته لازم برای تعلیم و تربیت و شناساندن متعلم به خودش را، آنچنان که هست و آنچنان که باید باشد، داشته باشد در این صورت است که نقش تعلیم و تربیت بر چگونه شدن انسان و نهایتاً در زندگی با سبک اسلامی، ثابت می‌شود. (دو فصلنامه نورالمصطفی صدوره ۴، شماره ۶۹)

بنابراین سیاستگذاران و برنامه ریزان فرهنگی، اندیشمندان و نخبگان جهان اسلام در تمام جوامع به ویژه، در جوامع اسلامی، باید به گونه ای مهندسی فرهنگی کنند و سبک زندگی‌ای ارائه دهند که در آن توجه همه‌جانبه به ساحت‌های مختلف تربیت در نظر گرفته شود از آن‌جای که انسان موجودی چند بعدی است (اعتقادی، عبادی و اخلاقی؛ اجتماعی- سیاسی؛ زیستی و بدنی؛ اقتصادی و حرفه‌ای؛ علمی و فناوری؛ زیبایی‌شناختی و هنری) و دارای نگرش، مهارت و دانش می‌باشد و باید در همه جنبه‌ها رشد و پرورش یابد. سبک زندگی اسلامی نمی‌تواند به نیت‌ها بی‌توجه باشد؛ در عین حال که تأکید آن روی رفتار است، به عواطف و شناخت‌های زیرین نیز نظر دارد. در واقع در سبک زندگی، رفتارها را می‌شود به مهره‌های متعددی تشبیه کرد که

این زمینه مطرح است، بحث زن و سبک زندگی اسلامی و تأثیری که زنان در سبک زندگی اسلامی و سلامت معنوی جامعه دارند، چرا که نیمی از جامعه را زنان تشکیل می‌دهند، بنابراین کم اهمیت پنداشتن تأثیر زنان در اجتماع به معنای کم‌رنگ جلوه دادن نیمی از جامعه و حقوق آنهاست. یعنی در این صورت جامعه از فعالیت و ایده‌های نیمی از افراد خودش بی‌بهره مانده است. به گفته مقام معظم رهبری تأثیر این نیم جمعیت در سرنوشت کشور، آن وقت که بخواهند در سرنوشت دخالت کنند، بیش از نیمی از کل جمعیت در آنها نقشی به قدر پنجاه در صد دارند. (بیانات رهبری در دیدار با بانوان هرمزگان ۷۶/۱۱/۲۹)

سبک زندگی ناظر به مسائلی است که متن زندگی انسان را شکل می‌دهد از آنجا که سبک زندگی هر جامعه برگرفته از فرهنگ آن جامعه است، سبک زندگی اسلامی نیز مبتنی بر فرهنگ و آموزهای قرآن و عترت است، قرآن و عترت هم در پی تأمین سلامت جامعه می‌باشند و یکی از مسائلی که رسیدن به سلامت جامعه را سرعت می‌بخشد، زمینه سازی ظهور است. در این راستا زنان سهمی مؤثر دارند زنان علاوه بر وظایف عمومی، با کسب آگاهی هرچه بیشتر، افزایش سطح مطالعات مرتبط با طریقه اصلاح فردی و اجتماعی، ایجاد آمادگی در خود و دیگران، تربیت فرزندان و آشنا نمودن آنها با آموزه‌های دینی و مباحث مهدوی و ایجاد عشق و شعور در آنها، می‌توانند در سالم سازی جامعه و رسیدن به سبک زندگی اسلامی، گام‌های ارزشمندی بردارند. (نقش زنان در سبک زندگی اسلامی/ فتیحه فتاح زاده و رقیه رضایی)

زنان با حضور خود در اجتماع می‌توانند در مراحل گوناگون نقش آفرینی کنند. در مرحله اول از طرق مختلف همچون گفتار، رفتار، نوشتار و ... زنان را با رسالت بزرگ خود آشنا سازند. و در مرحله بعدی با رعایت تقوا و عفاف و حجاب در جامعه، سبک زندگی اسلامی را بسط و گسترش دهند. زنان در اجتماع در حوزه‌های مختلف می‌توانند نقش آفرینی کنند. از جمله در عرصه‌های فرهنگ، سیاست، اقتصاد و ... (همان) که به هر یک از حوزه‌های مذکور به اجمال اشاره می‌گردد.

۱-۳-۳. نقش زنان در عرصه فرهنگ

از جمله حوزه‌هایی که زنان می‌توانند در راستای ایجاد سبک زندگی اسلامی ایفای نقش کنند عرصه‌های فرهنگی است، در واقع اگر در عرصه فرهنگی جامعه از سلامت فرهنگی مناسب برخوردار باشد، این سلامت در سایر عرصه‌ها نیز مؤثر خواهد بود. از آنجا که پایه و اساس امور فرهنگی را تعلیم و تربیت تشکیل داده و اجتماع نیز بر همین اساس استوار است سایر امور سیاسی، اقتصادی نیز تحت تعلیم و تربیت قرار دارد. اینکه یکی از حوزه‌های عرصه فرهنگی حوزه تعلیم و تربیت است و یکی از مصداق‌های حوزه تربیت، نهاد آموزش و پرورش و مدارس است، زنان می‌توانند با حضور خود در مدارس، سبک زندگی اسلامی به دانش‌آموختگان خود آموزش دهند و نسلی معتقد و باورمند به آیین اسلام تربیت کنند. از آنجا که در عرصه تعلیم و تربیت، مخاطبان اصلی بانوان، دختران نوجوان و جوان می‌باشند، زنان می‌توانند در تربیت مادران و همسرانی آگاه و عالم و مسئولیت‌پذیر نقش داشته باشند. (نقش زن در استحکام خانواده، جمعیت و ترویج سبک زندگی) تاریخ انتشار: ۱۵ مرداد ۱۴۰۲

زنان به عنوان مربیانی که تربیت نسل منتظر را به عهده دارند نباید از انجام این مهم غفلت ورزند؛ چرا که عدم توجه به نسل منتظر- با در نظر گرفتن توطئه‌های استکبار برای انحراف کودکان و نوجوانان - خطر بزرگی است که نسل آینده را نیز دچار آن می‌سازد. همچنین از حوزه‌های عرصه فرهنگی، دانشگاه‌هاست، حضور زنان در مجامع علمی به خصوص علوم اسلامی در حوزه

و دانشگاه برای پرورش اعتقادات اسلامی در جامعه به خصوص زمان حاضر که بیش از نصف جمعیت دانشگاه‌ها را دختران تشکیل می‌دهند نقش اساسی دارد. زنان تحصیل کرده می‌توانند مسائل و مشکلات فرهنگی جامعه را شناسایی نموده و با برنامه‌ریزی و آسیب شناسی در صدد رفع مشکلات فرهنگی برآیند.

یکی دیگر از وظایف اجتماعی زنان در عرصه فرهنگی، مبارزه با تهاجم فرهنگی است؛ از جمله اهداف دشمن مبارزه با سبک زندگی اسلامی است چرا که به تأثیر آن بر افکار و عقاید و رفتار مردم پی برده است. یکی از راه‌های مؤثر دشمنان برای سلطه بر کشورهای اسلامی، تسلط فرهنگی است. دشمن از تمامی ابزارهای خود برای تخلیه فکری و فرهنگی جامعه، به ویژه جوانان بهره می‌جوید: از مهمترین عوامل تهاجم فرهنگی غرب، تفسیر شناخت‌ها و باورها، دگرگونی ارزش‌ها و گرایش‌هاست که در پی آن، رفتارها و کردارها نیز تفسیر خواهد شد. (مصباح یزدی، ۱۳۸۷، ۴۵) زنان به نوبه‌ی خود می‌بایست با آگاه‌سازی و بسترسازی مناسب بسیاری از این تهاجمات فرهنگی را خنثی کنند و با اشاعه‌ی فرهنگ و معارف و عقاید درست اسلامی، در صدد مبارزه با آن برآیند.

بعد دیگر که گاهی کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد، ابعاد تأثیرگذار در تفکر و عملکرد اسلامی، است. یکی از دلایل دور شدن از فرهنگ اسلامی، شرایط محیطی است که با ایجاد تحول در آن ابعاد بسیاری از مشکلات فرهنگی حل خواهد شد. مثلاً کیفیت معماری در فرهنگ اسلامی در زمان‌های گذشته خانواده‌های متشرع با ساختمان‌های بیرونی - اندرونی مانع اختلاط زنان و مردان نامحرم می‌شدند، ولی اکنون به صورت باز در آمده است؛ زنان به دلیل طبع ظریف و هنرمندی خود می‌توانند با معماری جدید اسلامی و تنوع بخشی به کیفیت خانه‌سازی و تزئینات داخلی آن، تحولات اساسی در فرهنگ متأثر از غرب ایجاد نمایند.

مسئله دیگر، تغییر پوشش سنتی قدیم به پوشش مدرن تنگ و بدن نماست که برای تغییر آن به پوشش متناسب اسلامی می‌توان با ارائه پوشش‌های زیبا و متنوع اسلامی، جایگزین مناسبی برای پوشش‌های نیمه عریان و نامناسب قرارداد و فضای جامعه را از فضای جنسی به محیطی انسانی تغییر داد. این حرکت می‌تواند هم در محیط اجتماع و هم در محیط‌های شغلی مختلف از جمله ادارات و بیمارستان‌ها و ... انجام گیرد.

۲-۳-۱. نقش زنان در سیاست

حضور متدینانه زنان در صحنه سیاسی، می‌تواند در زمینه‌سازی حکومت جهانی امام عصر عج الله نقش‌آفرین باشد چنانچه زنان در حادثه کربلا وظایف متعدد و بسیار مهمی بر عهده داشتند، مهمترین رسالتی که بر عهده زنان خصوصاً بر عهده حضرت زینب سلام الله علیهم و اهل بیت امام حسین علیه السلام گذاشته شده بود، این بود که حوادث کربلا را برای دیگران بازگو کنند، پیام آن حضرت را به همگان برسانند و تلاش کنند که حادثه کربلا برای همیشه زنده بماند، وظیفه جهادگری و مبارزه با دشمن هر چند از دوش زنان برداشته شده بود؛ اما بعضاً زنان حاضر در صحنه کربلا با حضور در میدان نبرد و مبارزه با دشمن، نام خویش را برای همیشه در تاریخ ثبت کردند. و یا زنان با حضور خود در صحنه انقلاب اسلامی - مکمل قیام امام خمینی رحمه الله است - در روند پیروزی انقلاب اسلامی سهم به سزایی ایفا نمودند. نقش حضور زنان در تظاهرات علیه رژیم شاهنشاهی و استکبار ستیزی، درانتخابات‌های سرنوشت‌ساز، درآمادگی‌های دفاعی و هشت سال دفاع مقدس و... بر کسی پوشیده نیست. (هاشمی، ۱۳۸۶، ۱۹۳)

اسلام زنانی را در دامن خود پروراند که نه تنها صحنه سیاسی را ترک نکردند، بلکه همواره با فداکاری‌های خویش و با تربیت فرزندان مؤمن و متعهد و تقدیم آنها برای یاری اسلام به حمایت از اسلام برخاستند و در مقابل دشمن ستمگر ایستادند. در دوران معاصر که حکومت‌های ستمگر غربی برای سلطه بر کشورهای مسلمان، شعارشان جدایی دین از سیاست است، نه تنها مردان بلکه زنان در ایران نشان دادند که مرد و زن مسلمان نقش مهمی در برپایی حکومت‌های اسلامی دارند.

۳-۳-۱. نقش زنان در اقتصاد جامعه

فرهنگ اقتصادی، زیربنای توسعه محسوب می‌شود و زنان در شکل دهی به فرهنگ اقتصادی جامعه، نقش مهمی ایفا می‌نمایند. زنان به عنوان یکی از ارکان جامعه، بر توسعه اقتصادی جامعه اسلامی تأثیر گذارند. تأثیر گذاری زنان به دو صورت می‌تواند جلوه کند: یکی به صورت تأثیر مستقیم بر اقتصاد که در قالب کار و فعالیت اقتصادی بیرون از منزل، کار خانگی و مدیریت منابع منزل باشد. و دیگری غیر مستقیم با رعایت اصول اخلاقی و نقش مربی‌گری. رعایت اصول اخلاقی و مربی‌گری زنان در جامعه موجب می‌شود تا رفتارها و نگرش‌های اقتصادی ایشان خصوصاً در بعد مصرف، بستر تربیتی را برای توسعه جامعه فراهم نماید. مؤلفه‌های اصلی مصرف یعنی سطح مصرف و چگونگی مصرف، در خانواده و توسط مادران شکل می‌گیرد. (نقش زنان در فرهنگ‌سازی اقتصاد مقاومتی/ اردیبهشت ۱۳۹۶/ شماره ۲) تحقیقات نشان دهنده‌ی اهمیت بسیار زیاد مدیریت خانه‌داری در توسعه اقتصاد جامعه است. زنان می‌توانند با مدیریت اقتصاد خانواده و با بهسازی و ارتقای فرهنگ مصرفی زنان، تولیدگرایی را نیز افزایش دهند و با اصلاح فرهنگ مصرفی و افزایش روحیه تولیدگرایی، زمینه‌سازی توسعه اقتصادی فراهم می‌گردد و این امر با اهداف سیاست‌های اقتصاد مقاومتی همسو می‌باشد و در پی آن، جامعه اقتصادی کارآمدی رقم می‌خورد. (/ بهار و تابستان ۱۳۹۹/ شماره ۱۲)

نتایج تحقیق:

سبک زندگی اسلامی؛ سبکی است که منشی دینی و الهی دارد، برگرفته از تفکر خداوندی است که انسان را به خوبی می‌شناسد و نسبت به نیازهای او الگویی را ارائه می‌دهد. انتخاب این سبک و آموختن تفکر درست در خصوص آن به دیگران و نسل آینده، یعنی گشودن راهی برای داشتن فرزندی صالح برای خانواده و زندگی هدفمند و مبتنی بر اندیشه درست برای انسان، جهت ساختن جامعه ایده آل.

شاخصه‌های سبک زندگی اسلامی - سبک زندگی در مکتب اسلام - بر سه محور استوار است: «اصول اعتقادی»، «اصول اخلاقی» و «احکام عملی و عبادی» است.

برای سبک زندگی اسلامی ایرانی، می‌توان چهار ساحت تعریف نمود:

یکی، «ساحت فردی»؛ دیگری، «ساحت خانوادگی»؛ سوم، «ساحت اجتماعی» و چهارم، «ساحت مدیریتی» است که در هر چهار ساحت نیز مباحث احکام، اخلاق و اصول اعتقادی قابل ذکر و تبیین است

رشد و تعالی جامعه جوانب گوناگونی را شامل می‌گردد: از جمله: جنبه رشد و تعالی انسانی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی

و در ابعاد مختلف رشد جامعه، سبک زندگی اسلامی، با توجه به جامعیت آن نقش بسزایی دارد.

و بانوان برای اجرایی کردن سبک زندگی اسلامی ایرانی، در توسعه و رشد و بالندگی جامعه با توجه به نقش چندگانه خویش در سبک زندگی اسلامی مهم‌ترین نقش را برعهده دارند. بانوان در چندین عرصه برای رشد و تعالی جامعه اثرگذارند از جمله در عرصه خانواده با ایفای نقش‌های همسری و مادری، و در عرصه اجتماع در ساختارهای فرهنگی، سیاسی و اقتصادی؛ چرا که یکی از عوامل تأثیر گذار در تحقق سبک زندگی اسلامی، و اثرگذاری آن در توسعه و رشد جامعه، تعلیم و تربیت است و از ارکان تعلیم و تربیت، بانوان و به ویژه مادران می‌باشند. چرا که محور هر نوع تربیتی خانواده است؛ و در این میان وجود الگوهای عملی موفق چون حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها، حضرت زینب سلام الله علیها و حضرت معصومه سلام الله علیها و مادران انسان‌های وارسته‌ای چون علمای عظیم الشان، شهدا، آزادگان، جانبازان، و ... که توانستند نسلی اثر گذار در دامن خویش تربیت کنند راه رسیدن به اثرگذاری در پیشرفت جامعه را برای دیگر بانوان بسیار راحت‌تر می‌کند.

پی نوشت‌ها:

قرآن (حدید/آیه ۳ حجات/۱۳ صافات / ۶۰ و ۶۱)

۱. ابن بابویه، بی تا، ج ۱، ص ۱۴۹
۲. ابن فارس، ۵۴۸۴: ۷: ۵۷۹؛
۳. اصول کافی/۲/۱۲۵/۳
۴. امینی، ۱۳۸۴، ص ۳۲۰
۵. دهخدا، ۵۷۷۹
۶. دوفصلنامه نورالمصطفی صلی الله علیه دوره ۴، شماره ۶
۷. حکیم، ۱۳۹۳، ص ۹۳
۸. سبک زندگی اسلامی/ زهرا عباسی ۱۸ اسفند ۱۴۰۱
۹. سبک زندگی اسلامی ایرانی/ fa.wikipedia.org/wiki/
۱۰. سید روح الله خمینی، صحیفه نور، ج ۱۹، ص ۱۵۷۱۲.
۱۱. سبک زندگی اسلامی ایرانی ۰۹ بهمن ۱۳۹۲
۱۲. شاخص‌های-سبک-زندگی-اسلامی
۱۳. طریحی، ۵۷۳۵: ۷: ۷۷
۱۴. مجلسی، بی تا، ج ۴۳، ص ۸۱
۱۵. محمد معین؛ ۱۳۸۶، چ.اول
۱۶. مهدوی کنی، ۵۷۷۳: ۵۵
۱۷. میلاد حبیبی سبک زندگی اسلامی

۱۸. نقش بانوان در احیای سبک زندگی اسلام

۱۹. نقش زنان در ارتقای معنویت در نگرش اسلامی نوشته: فریده اشرف بارانلو

۲۰. نقش زن در استحکام خانواده، جمعیت و ترویج سبک زندگی /راضیه صمیم نیا

۲۱. نقش زنان در سبک زندگی اسلامی / فتیحه فتاح زاده و رقیه رضایی،

۲۲. نقش زنان در توسعه اقتصادی از منظر آیات و روایات / مهیا فاطمه، سهیلا حسن زاده

۲۳. نقش زنان در فرهنگ سازی اقتصاد مقاومتی / فاطمه آذری موفق

۲۴. نقش تربیتی مادر بر فرزندان با تأکید بر آیات و روایات / جمعی از نویسندگان

۲۵. نقش خدامحوری در زندگی انسان / سید حسین اسحاقی تاریخ درج : ۰۸/۰۸/۱۳۹۰